

Etablerade hästsportprofilers syn på användning av täcken

Established equestrian profiles view on the use of blankets on horses

Isabella Svensson & Sofia Wittlock

Examensarbete • 15 hp

Hippolog - kandidatprogram

Examensarbete på kandidatnivå, K83

Enheten för hippologutbildning

Uppsala 2018

Etablerade hästsportprofilers syn på användning av täcken

Established equestrian profiles view on the use of blankets on horses

Isabella Svensson & Sofia Wittlock

Handledare: Karin Morgan, SLU, Ridskolan Strömsholm

Examinator: Marie Rhodin, SLU, institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Examensarbete i hippologi
Kurskod: EX0497
Program/utbildning: Hippolog - kandidatprogram

Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2018
Omslagsbild: Ida Stark
Serietitel: Examensarbete på kandidatnivå
Delnummer i serien: K83
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Thermoneutral zone, Lower critical temperature, Climatic energi demand, Environment

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi
Enheten för hippologutbildning

INNEHÅLL

ABSTRACT.....	2
Established equestrian profiles view on the use of blankets on horses	2
INTRODUKTION	3
Problemställning.....	6
Syfte	6
Frågeställning:.....	6
MATERIAL OCH METODER	7
Urval.....	7
Informanternas bakgrund	7
Intervjuguide	8
Intervju samt frågeområden	9
Analys.....	9
RESULTAT	10
Anledning att täcka hästen	10
Risker vid felaktig täckes användning	11
Användning av täcken under året.....	12
Individanpassning.....	12
Täckning vid olika temperaturer	13
Nederbörd och vind.....	14
Täckning vid transport	14
Anledning att klippa hästen.....	15
DISKUSSION.....	15
Täckning vid olika temperaturer	15
Risker vid felaktig täckes användning	17
Användning av täcken under året.....	18
Nederbörd och vind.....	19
Evaporativ värmeavgivning och stallklimat.....	19
Att underlätta skötsel samt prestation	20
Studiens material och metod samt förslag till framtida studier.....	20
Slutsatser	21
SAMMANFATTNING.....	21
REFERENSER	22
Litteratur.....	22
Internet	24

ABSTRACT

Established equestrian profiles view on the use of blankets on horses

Horses are used in a variety of disciplines partly as a hobby as well as for competitions at the elite level. Regardless of how the horse is used, the horse owner is obliged to help the horse with its heat balance with a blanket if necessary. However, there is a widespread lack of knowledge on when to use the blanket and if it really is needed. Previous studies have shown different results regarding the thermoneutral zone and the lower critical temperature of the horse. The differences can be explained by the fact that these studies were carried through with different prerequisites. Also, there are several factors that have impact on the lower critical temperature of the horse. The complexity of thermoregulation challenges the horse owner when to decide how to use blankets on their horse. This study is a semi-structured qualitative interview study. The aim of the study was to gain a better understanding of how established profiles within the sport are thinking about the use of blankets, and in what way the view differentiates between different disciplines depending on the performance of the horse. This will aim at giving the horse owner better understanding of whether and how horse coverage differs depending on which horse and what work it will perform. This will also aim to investigate if the profile's proven experience is linked to scientific knowledge.

The research issue was: How differs the regimes of using blankets on horses between professionals from different sport disciplines? What are the underlying reasons that affects the profiles decisions and is there scientific-based knowledge in these arguments?

The data collection was based on semi-structured qualitative interviews. Six experienced professionals ("profiles") in the Swedish horse industry were interviewed. The profiles represented equestrian sport (show-jumping n=2, dressage n=1 and eventing n=1), Icelandic horse sport (n=1) and trotting (n=1). The study's results were divided into eight themes. These themes were; Reasons to use blankets on the horse, use of blankets during the year, risks of improper use of blankets, use of blankets at different temperatures, individual adaptation, weather conditions, blankets during transport and reason for clipping the horse. The result of this interview study showed that the reasons for use of blankets on the horse was the same for Showjumping profile 1 and 2, Dressage profile and Eventing profile. The main reason for these was to keep the horse easy to manage. These profiles clipped their horses and used blankets as a complement for the heat loss this lead to. These profiles also agreed with each other with the risks of misuse of blankets were and took this seriously. The Trotting profile valued the use of blankets more as an asset to maximize the horse's performance in front of a race. This is because he or her thought that you can reduce the growth of the coat by using blankets early in the season. The Trotting profile therefore did not clip their horses, but considered a shorter coat to improve the horse's performance. Unlike the Show jumping profile, the Dressage profile and the Eventing profile who individualized blankets after each horse and day, the Trotting profile used the same blankets on their horses throughout the cold season. The Icelandic horse profile mainly used a thin blanket during muddy periods to facilitate the care of the long coat of the horses if I was not fully clipped. The Icelandic horse sport profile saw clipping as an aid to make the horse dry faster and used blankets on the horses for that reason, like the other riding profiles. However, it was unusual for the Icelandic horse profiles horses to be clipped. The common denominator was that all profiles believed that the horses could perform better without thick fur.

In conclusion: The occurrence of blankets usage differs between the different disciplines. The Dressage profile, the Eventing profile and the two Show jumping profiles used a variation of thicknesses on the blankets to keep the horse warm when they chose to clip their horses. The Icelandic horse profile mainly used a thin blanket because of the large amount of dirt stuck in the long coat in muddy seasons. The Trotting profile used the blankets mainly to keep the coat short without having to clip. The common denominator was that all profiles believed that the horses could perform easier if they were clipped with a blanket as a complement. An experience reinforced by the literature.

Common to all profiles is that their reasoning and experience can more or less be linked to a scientifically based knowledge. The study's discussion also showed that although the experience and reasoning about a question is correct according to the literature, it is sometimes not followed in reality.

INTRODUKTION

Hästen har gått från att vara ett arbetsredskap på landsbygden till att vara ett populärt sällskapsdjur (Jordbruksverket 2017b). Den används idag inom ett brett användningsområde inom många olika tävlingsdiscipliner men även som sällskapsdjur och fritidshobby (Attrell & Björnhag 2000). Enligt Jordbruksverket (2017b) har hästantalet i Sverige ökat med drygt 10 % mellan år 2004 och 2010 till 360 000 stycken hästar (Jordbruksverket 2016). Detta visar att hästintresset i Sverige ökar och att ny kunskap ständigt är aktuellt (Jordbruksverket 2017b). Enligt Jordbruksverket (2017a) är den vanliga hästhållaren en kvinna i övre medelåldern som har en gymnasieutbildning utan direkt anknytning till hästhållning. Den vanliga hästhållaren har sina hästar till hobbyridning och använder sig av stall med box som inhysningssystem (Hästsverige 2015). Stall med box är således det vanligaste inhysningssystemet i Sverige, där hästarna inte har fri tillgång till foder, de är klippta samt vistas i en liten grushage med begränsad yta att röra sig på (Hästsverige 2015). Det som nämns som skyldighet i djurskyddsföreskrifterna (2007), är att hästar ska ha ett klimat i sitt stall som är anpassat till de hästar som ska vistas där (termisk komfort). Enligt Jordbruksverket (2017) bör hästhållaren förse sin häst med täcke, om det behövs vid kyla och angrepp av insekter oavsett om hästen är klippt eller inte. I en studie av Hartmann et al. (2017) undersöktes förekomsten av användandet av täcken på hästar i Sverige och Norge. Studien visade att 91% av de svenska hästarna och då särskilt varmblod använder täcken utomhus, och 84% av hästarna i Norge. Användandet var extra högt när det var nederbörd och kyla och vissa började använda täcken redan vid 10 C° (Hartmann et al. 2017). Resultatet från studien visade på varierande kunskaper om hur täcken påverkar hästens temperaturreglering (Hartmann et al. 2017). Forskarna drar även slutsatsen om att vissa hästar ibland täckas i onödan (Hartmann et al. 2017). Detta visar att kunskap för huruvida hästen fryser eller inte ständigt är aktuellt.

För att hästhållaren ska kunna förstå huruvida en häst fryser eller inte och således behöver ett täcke, är det viktigt att förstå hur hästens fysiologiska system fungerar. Hästen är ett homeotermt (jämnvarmt) djur. Det betyder att den är utvecklad för att hålla sin kroppstemperatur konstant oberoende av omgivningens väderförhållanden. Hästen kan alltså kontrollera sin kroppstemperatur för att på så sätt anpassa sig efter klimatet. Hästens reglering av kroppstemperatur sker i hjärnan i den del som kallas för hypothalamus. Termostaten i hypothalamus tar emot signaler från receptorer i hästens kropp som bestämmer om hästen är för varm och behöver sänka sin ämnesomsättning

eller om den är för kall och således behöver öka sin ämnesomsättning. Receptorerna sitter främst placerade i hjärnan men även vid vener, inre organ samt huden för att minska risken för att hästen ska dö av värmeslag om den blir för varm. (Morgan 2007)

Den största delen av den omsättbara energin blir till värme hos hästen, även kallat värmeproduktion (Morgan 2007). Hos hästar i underhåll går 95 % av den omsättbara energin till värmeproduktion (Pagan & Hintz, 1986). Hos hästar i hårt arbete går 50 % till värmeproduktion (Wooden et al. 1970). Hästen kan öka sin värmeproduktion vid kyla genom att skaka som enligt McArthur (1991) kan minska värmeförlusten med 65 %. Hästen kan även söka skydd för att bibehålla sin kroppstemperatur (Morgan 2007).

När hästen blir för varm och behöver sänka sin kroppsvärme sker det på följande sätt; När omgivningens temperatur ökar och närmar sig hästens kroppstemperatur minskar hästens förmåga att avge fri värme. För att kyla ner sin kropp avger hästen värme genom fukt/svettning, så kallad evaporativ värmeavgivning. Den evaporativa värmeavgivningen ökar, när den fria värmeavgivningen begränsas på grund av en minskad temperaturskillnad till omgivningen. När omgivningens temperatur minskar ökar således skillnaden till hästens egen kroppstemperatur och således kommer hästens fria värmeavgivning öka. (Morgan 2007)

Hästens förmåga till isolering delas in i tre lager: yttersta lagret kroppsvävnad, päls samt ett tunt omgivande luftlager (Morgan 2007). Fett i kroppsvävnaden bidrar till ökad isolering, eftersom fett är tre gånger mer isolerande än andra vävnader (Guyton 1991 se Morgan 1996, s. 19). Pälsens isolering varierar mellan individer på grund av flera faktorer som skillnader i längd, djup och densitet (Morgan 1997b). I kalla miljöer kan individen öka pälsens förmåga till isolering genom att resa pälsen (Morgan 2007). Det bildas då ett luftlager mellan stråna som värms upp och isolerar (Morgan 2007). En fuktig eller våt päls har dock en mindre isoleringsförmåga (Morgan 1997b).

När hästen kan hålla sin värmebalans utan att frysa eller bli för varm kallas det för att hästen är i sin ”termiska komfortzon” (Christopherson & Young 1986). McBride, Christopherson och Sauer (1985) visade till exempel i sin studie att den termiska komfortzonen hos vuxna hästar låg mellan $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$ till $10\text{ }^{\circ}\text{C}$. När hästen kommer utanför den termiska komfortzonen och den behöver öka sin ämnesomsättning har hästen nått sin nedre kritiska temperatur (Mount 1973). Faktorer som påverkar vilken nedre kritiska temperatur en individ har beror på hästens vikt, utfodringsintensitet, hästens hälsa, luftfuktighet, lufthastighet, liggytor, strö, antal hästar i gruppen samt hästens möjlighet till rörelse (Morgan 2007). Om hästen hamnar under sin nedre kritiska temperatur behöver hästen öka sitt foderintag (Cymbaluk 1994). Cymbaluk (1994) sammanfattande studie visade att föl hade en nedre kritisk temperatur på $20\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Ousey et al. 1992), medan åringar hade en nedre kritisk temperatur på mellan -9 grader och $-16\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Autio, Heiskanen & Mononen 2007) och vuxna hästar hade en nedre kritisk temperatur på $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$ (McBride et al. 1985). Nedan följer studierna i fråga.

Ousey et al. (1992) undersökte den nedre kritiska temperaturen hos ponnyföl. Fölen i studien delades in i två grupper, i den första gruppen var fölen två till fyra dagar gamla och i den andra gruppen var fölen sju till nio dagar gamla. Fölen skiljdes från stoet och gavs mjölk i flaska varje 1,25-2 timmar i kammaren, där testet genomfördes. En paus togs om fölet blev upprört och testet fortsatte sedan när fölet var lugnt igen. Fölen utsattes för temperaturer mellan $2\text{ }^{\circ}\text{C}$ och $40\text{ }^{\circ}\text{C}$. Resultatet i denna studie visade att båda gruppernas nedre kritiska temperatur låg i genomsnitt på $20\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Autio, Heiskanen & Mononen (2007) undersökte den nedre kritiska temperaturen hos avvanda varmblood. Sex av hästarna i studien var varmbloodiga hästar och fyra av hästarna var kallbloodiga finska hästar. Hästarna var uppstallade i en lösdrift med tillgång till ligghall samt tillhörande hage. Hästarna fodrades med hö tre gånger om dagen, kl. 06:00, 10:30 samt 16:00. De undersöktes kl. 10.00 då de inte hade haft tillgång till ligghallen under en timme. Hästarna utsattes för temperaturer mellan 0°C till -23°C. Hästarna togs parvis in i ett utrymme där temperaturen var densamma men de var skyddade från vädret. I studien diskuteras resultaten från mätningarna av hästarnas värmeavgivning, vilket visade att båda rasernas nedre kritiska temperatur borde ha legat mellan -9 grader och -16 °C.

Young & Coote (1973) undersökte den nedre kritiska temperaturen hos unga hästar på stall. Utfodringsintensiteten hos hästarna framgick inte i artikeln. Resultatet visade en nedre kritisk temperatur på 0–5 °C, att hästarna tålde mer kyla när de hade tjockare päls samt att hästarna behövde 15–20% mer foder för varje 10 Fahrenheit temperaturen sjönk (Young & Coote 1973). McBride, Christopherson och Sauer (1985) undersökte den nedre kritiska temperaturen på vuxna Quarter valacker. Hästarna fodrades med hö två gånger om dagen, kl. 07:00 och 15:30 (McBride, Christopherson & Sauer 1985). De utsattes parvis för undersökningen i en kammare där temperaturen låg mellan 10°C till -40°C (McBride, Christopherson & Sauer 1985). Resultatet visade att den nedre kritiska temperaturen på vuxna hästar var -15°C (McBride, Christopherson & Sauer 1985). Sedan människan kom in i bilden påverkar människan dock hästens nedre kritiska temperatur genom klippning (Morgan 2007).

Pälsen hästen sätter på vintern gör det svårare för människan att hålla hästen ren och torr vid fysisk ansträngning (Hästsverige 2015). Päls, som är blöt av svett torkar långsamt och det finns en risk för problem med nedkylning eller hudproblem (Hästsverige 2015). För att lösa detta problem klipps hästen men detta medför att hästen saknar sitt naturliga skydd mot kylan samt försvårar hästens förmåga att själv kontrollera sin kroppstemperatur (Morgan 2007). Som komplement för hästens päls används täcken (Jordbruksverket 2017).

I en studie av Morgan, Ehrlemark och Sällvik (1997) undersöktes skillnaden i hästars värmeavgivning på täckade eller otäckade hästar samt klippta eller oklippta hästar. Studien visade att hästar som var klippta utan att ha täcke klarade minst kyla, hästar med päls utan täcke klarade lite mer kyla, hästar som var klippta med täcke klarade ännu lite mer kyla och hästar med intakt päls samt täcke klarade mest kyla (Morgan, Ehrlemark & Sällvik 1997). Med detta menas alltså att hästarna hade en lägre nedre kritisk temperatur då de hade intakt päls och ett täcke och en högre nedre kritisk temperatur vid avsaknad av päls och täcke. Att två täcken skulle ge dubbel värmeisolering stämmer inte enligt Perman (2000) som visade att värmeisoleringen endast ökar med 10%. Det är alltså mer effektiv isolering att täcka hästen med ett tjockare täcke än att täcka med två mindre fodrade täcken (Perman 2000).

Morgan, Funkquist och Nyman (2002) visade att hästens förmåga till prestation påverkas om den är klippt eller inte. Studien undersökte sex travhästars prestation på ett löpband före och efter de blivit klippta. Resultatet visade att de klippta hästarna hade lättare att arbeta samt att de klippta hästarnas andningsfrekvens återhämtade sig fortare. Den ökade förmågan till prestation beror på att hästarna lättare kunde avge fri värme vilket gör att mindre energi går åt till att bli av med värme genom evaporation.

Alla hästhållare utövar inte hästsport med syfte på en sådan maximal prestation som möjligt. Inom hästsporten finns en mängd olika tävlingsdiscipliner, bland andra finns; hoppning, dressyr, fälttävlan (Hästsverige u.å), travsport (Hästsverige 2014) samt Islandshäst (Icelandichorse 2017). Inom hoppning, dressyr och fälttävlan används främst varmblodiga ridhästar (Hästsverige 2013), inom travsporten används varmblodiga travhästar samt kallblodiga travhästar (Hästsverige 2014), och för att få tävla inom disciplinen islandshäst krävs det en häst av rasen islandshäst (Icelandichorse 2017). Islandshästen skiljer sig från övriga raser, då den har en mindre kroppsytta som exponeras mot kylan samt att den har tjock och tät päls som är utvecklad för att tåla kalla klimat (Thehorse 2017).

Inom de olika disciplinerna finns hästhållare som utövar sporten på svårklass-nivå (Hippson 2008). I denna studie kallas dessa hästhållare för hästsportprofiler. Den rutinerade hästsportprofilen som tävlar på svårklass nivå har även en tendens till att vara en förebild för många andra hästhållare genom sociala medier och verkliga möten (Hippson 2008). Därför är det i stor utsträckning som hästsportprofilen blir studerad både medvetet och omedvetet vid träningstillfällen, tävlingstillfällen och hemma i stallet (Hippson 2008). Det är även känt att människan tar efter sina förebilder och härmar handlingar från tidigare erfarenheter (Personligutvecklingcentrum 2017). Beprovd erfarenhet är något dessa hästsportprofiler använder sig av i stor utsträckning i sina yrkesliv, men det har även visats att denna kan skilja sig från vetenskapligt baserad kunskap (Forskning 2009). Denna uppsats kommer därför ge en inblick i hur hästsportprofiler från olika discipliner med olika typer av hästar ser på användandet av täcken samt om det finns någon vetenskapligt baserad grund för deras resonemang.

Problemställning

Mot denna bakgrund kan man konstatera att trots den forskning som är gjord är det svårt att säga vid vilken temperatur hästen fryser samt när ett täcke verkligen behövs eftersom många faktorer spelar in. Det är således svårt för hästhållaren att vara säker på att få ett helt korrekt svar om de frågar sina förebilder då de etablerade profilerna ibland saknar hästutbildning och istället förlitar sig på egen erfarenhet. Det blir här ett kunskapsglapp mellan vad den etablerade hästsportprofilen tror, hur hästhållarens inhysningssystem och typ av häst skiljer sig mot förebildens samt vad den senaste forskningen säger. Vilket kan medföra att hästhållaren får ett felaktigt svar.

Syfte

Syftet med studien är att få en ökad förståelse för hur etablerade hästsportprofiler tänker vid användning av täcken på häst, samt hur synen mellan de olika disciplinerna skiljer dem åt beroende på vad hästen ska utföra för prestation. Detta ska syfta till att ge den vanliga hästhållaren ökad förståelse för om och hur täckning av häst skiljer sig beroende på vilken typ av häst samt vilket arbete den ska utföra. Arbetet syftar även till att se huruvida hästsportprofilernas beprovade erfarenheter går att koppla till vetenskapligt baserad kunskap.

Frågeställning:

På vilka olika sätt förekommer täckning av häst bland etablerade hästsportprofiler inom olika discipliner?

Vilka bakomliggande resonemang påverkar hästsportprofilens beslut och finns det vetenskapligt baserad kunskap i dessa resonemang?

MATERIAL OCH METODER

Denna studie använde sig av en kvalitativ metod, då det är hästsportprofilernas syn på täcken som studerats. I kvalitativa studier läggs fokus på att beskriva, förklara och tolka det resultat som framkommit i studien (Denscombe 2009). I en kvalitativ studie är det vanligtvis få antal personer som deltar, vilket istället studeras desto djupare (Patel & Davidson 2011).

Information har samlats in från etablerade profiler inom hästsporten som intervjuades om deras upplevelser, erfarenheter och syn på användning av täcken till sporthästar. Resultaten mellan de olika profilerna jämfördes sedan med varandra för att hitta eventuella likheter eller skillnader.

Urval

Profilerna valdes ut utifrån geografisk närhet till att utföra intervjuerna samt att de är etablerade inom svår klass i respektive gren. Hopprofil 1, Hopprofil 2, Dressyrprofilen, Fälttävlansprofilen, Islandshästprofilen samt Travprofilen valdes ut och kontaktades via telefon samt via sociala medier och samtliga godkände att delta i studien. Grenarna valdes ut för att få en större spridning på de olika hästarnas prestationsmål. Den första profilen intervjuades redan veckan därpå.

Informanternas bakgrund

Hopprofil 1 testintervjuades och är en aktiv hoppryttare. Hopprofil 1 har placeringar inom svår hoppning upp till 150 cm och har ridit unghästchampionat med riksfinaler. Förutom egen verksamhet håller Hopprofil 1 även kvällsträningar kontinuerligt samt arbetar deltid på en av Hästnäringens riksanläggningar. Denna profil har sina hästar på box med daglig utevistelse i hage. Hästarna utfodras med hö i hagarna vid lunchtid.

Hopprofil 2 är en aktiv högt utbildad tränare inom hoppning. Personen har vunnit flera senior-SM och har varit aktuell till att bli uttagen till OS. Hopprofil 2 har egen gård med ridanläggning med möjlighet att hålla träningar på gården, samt frilansar som tränare runt om i Sverige. Hopprofil 2 har sina hästar på box som inhysningssystem. Hästarna vistas ute i hage varje dag och utfodras med hö vid lunchtid om det är fruset i backen för att undvika lera i fodret.

Dressyrprofilen har deltagit i landslaget från och till sedan tolv års ålder. Förutom ryttarkarriär driver Dressyrprofilen utbildning samt tävlingsstall med framförallt dressyrhästar upp till Grand Prix-nivå. Personen håller träningar tre till fyra dagar i veckan med en omsättning på omkring 30 elever per vecka. Dressyrprofilen har ingen hästrelaterad utbildning och har sina hästar på box som inhysningssystem. Hästarna vistas dagligen i hage utan tillgång till foder.

Islandshästprofilen har länge varit aktiv inom islandshästsporten och har ett flertal medaljer från SM. Hen har tävlat i landslaget i flertalet år samt har god utbildning inom Islandshästsektorn. Islandshästprofilen är även nationell domare samt sedan tidigare varit internationell sportdomare inom Islandshästsporten. Islandshästprofilen driver egen verksamhet på en egen gård. Denna profil har både lösdrift och stall med box som inhysningssystem. Hästarna på box vistas dagligen i hage utan tillgång till foder.

Travprofilen är aktiv travtränare med proffstränarlicens inom sporten. Travprofilen har

en lång meritlista inom ponnytravet, derbyt samt kriteriet. Travprofilen har även meriter i Europaderbyt samt framgångar inom V75. Hen har ingen tidigare utbildning inom hästhållning och undervisade inte inom travsporten. Personen har ett stort engagemang att söka efter fakta inom hästsektorn vid förekommande problem. Travprofilen har sina hästar på box som inhysningssystem. Hästarna får inget foder i hagen.

Fältävlsprofilen är en ryttare som sedan flera år tillbaka drivit utbildningsstall med inriktning inom främst fälttävlan. Fältävlsprofilen tävlar aktivt inom hoppning och fälttävlan med flertalet placeringar inom CNC*** samt deltagit i VM. Fältävlsprofilen har en gymnasieutbildning med hästinriktning samt undervisar ett fåtal elever. Fältävlsprofilen använder sig av stall med box som inhysningssystem samt lösdrift för unghästar. Hästarna på box vistas dagligen i hage och utfodras med hö vid lunchtid i hagarna.

Intervjuguide

Förberedelser

Syfte med studien
Konfidentialitet och anonymitet
Prestigelöst

Bakgrund

Vad har du för bakgrund inom hästsporten?
Meriter
Undervisning
Sociala medier
Förebild inom hästsporten

Utbildning

Vad har du för tidigare utbildning?
Hästrelaterade utbildningar/kurser
Uppdaterad inom hästkunskap
Vetenskapliga artiklar, artiklar från Hippson eller andra tidningar

Hästhållning

Vad använder ni er av för inhysningssystem?
Utfodring
Fodring av häst i hage – olika väderförhållanden

Täckning av häst

Berätta hur en vanlig dag ser ut utifrån hur ni bestämmer täckning av häst i stallet
När behöver man täcka?
Typ av täcken/tjocklek
Temperatur ute
Väderförhållanden
Tidigare/senare
Olika vid olika sorters hästar
Risker
Täckning vid transport

Ländtäcke
Varför behöver hästen täcke?

Klippning av häst

Klipper du din häst?
När?
Varför?
Med vilken intensitet?

Intervju samt frågeområden

Studien använde sig av semistrukturerade intervjuer där en person intervjuas i taget. Samtliga intervjuer spelades in med röstmemon via mobiltelefon. Intervjun inleddes med bakgrund om respondenten inom sporten. Bakgrunden inleddes med enkla frågor om respondenten själv för att på så sätt få respondenten att känna sig bekväm i sammanhanget och bli mer avslappnad. För att sedan fortsätta intervjun användes öppna frågor för att ge respondenten möjlighet att själv kunna svara öppet på frågan. De öppna frågorna smalnades sedan av och specificeras då öppna frågor kan få respondenten att utveckla sina svar åt olika håll (Patel & Davidson 2011). Enligt Patel & Davidson (2011) kan denna intervjumetod leda till att respondenten känner sig tryggare i situationen, vilket gör att samtalet blir mer naturligt samt att frågorna blir mer generella, vilket gör att respondenten kan förklara hur han eller hon tänker. Det är viktigt att denna möjlighet ges vid semistrukturerade intervjuer (Patel & Davidson 2011).

En etablerad hästsportprofil från hoppporten testintervjuades för att testa intervjuguiden. Testmaterialet visade sig tillräckligt utförligt och intressant för att sedan användas i studien. Därefter intervjuades fem till etablerade hästsportprofiler inom hästsporten från fem olika discipliner. Två (testpersonen medräknad) inom hoppning, en inom dressyr, en inom trav samt en inom islandshäst.

Analys

Intervjuerna transkriberades i efterhand för att göra arbetet lättare att analysera (Linell 1994). I transkriptionen nämndes det tydligt vem som sade vad, samt om någon utomstående lade sig i intervjun. Övriga ljud som fniss, skratt eller suckar skrevs ner med ord för att ge en så tydlig bild som möjligt av vad som sades under intervjun. Pauser i intervjun noterades med blankrad eller punkter vid kortare pauser. Förstärkta betoningar noterades med utropstecken. Efter transkriptionen var klar togs nyckelord fram i alla intervjuer i studien. Beroende på hur nyckelorden passade ihop kategoriserades dessa under olika teman. Varje tema fick en färg för att underlätta analysen. Alla citat sorterades sedan in i de olika teman som innehållsanalysen kom fram till.

Tema 1: Anledningar att täcka hästen
Tema 2: Risker vid felaktig användning av täcke
Tema 3: Användning av täcken under året
Tema 4: Individanpassning
Tema 5: Täckning vid olika temperaturer
Tema 6: Nederbörd och vind
Tema 7: Täckning vid transport
Tema 8: Anledning att klippa hästen
Samtliga teman valdes sedan att tas med i resultatet.

RESULTAT

Anledning att täcka hästen

Gemensamt svar för båda hoppprofilerna i studien var att de täckade hästen beroende på hur mycket de själva frös. Hoppprofil 1 medgav att hästarna inte borde förmänskligas, men att hästen som individ anpassar sig utefter hur mycket täcken den får. Hoppprofil 1 menade att om hästarna skulle flyttas till en annan ryttare är risken stor att hästen fryser om hästen inte blir försedd med lika tjocka täcken som hemma hos Hoppprofil 1. Hoppprofil 1 menade även att hästar som vanligtvis inte får lika mycket täcken, inte heller nödvändigtvis fryser då individen anpassar sig. Anledningarna till att täcka hästen för Hoppprofil 1 var huruvida hästen är klippt eller inte. Om hästen är klippt förses den alltid med täcke som komplement. Hästarna täckades även utefter hur pass känslig individen var, som känslig över ryggen eller frusen. Med ordet ”frusen” menade Hoppprofil 1 att hästen skakar.

“Och vi har nån som har lite känsligare rygg eller fryser lättare eller sådär. Och om de fryser då menade jag att de skakar, jag vet att det inte är forskningsrelaterat men jag tänker att om de nu skakar så är de tillräckligt kalla för att behöva skaka. Det behöver de inte vara i mitt stall.” (Hoppprofil 1)

Hoppprofil 1 trodde inte att skakning är forskningsrelaterat med att hästen är frusen. Dock menade Hoppprofil 1 att hästarna blir tillräckligt kalla för att utföra skakningen. Profilen menade att detta undviks i dennes stall med täcken som komplement. Alla profiler utom Travprofilen menade att en av de största anledningarna till att täcka hästen var om den var klippt eller inte. Detta på grund av att Travprofilen valde att inte klippa sina hästar. Travprofilen täckade istället sina hästar först och främst för att vinterpälsen inte skulle bli så lång.

“Det spelar inte så stor roll om de sätter lite vinterpäls, det är bara bra för dem. Problemet är, alltså egentligen ska det inte spela så stor roll om de sätter vinterpäls för de mår ju inte dåligt av det. Men problemet är när vi tävlar med dem på vintern så blir de ju sämre om de har tjock päls att springa med. Det är ju rätt mycket vikt i allting rent orkesmässigt. Så vi försöker ju ha de korthåriga.” (Travprofilen)

Travprofilen valde därför att täcka sina hästar med tjocka vintertäcken tidigt på året för att på så vis få hästarna att inte sätta tjock vinterpäls, något som även gjorde att Travprofilen inte behövde klippa sina tävlingshästar under året. Travprofilen upplevde även att hästarna höll sig finare med genom att täcka tidigt på året, men menade även att det inte är bra om hästarna blir kalla efter fysisk ansträngning eftersom skaderisken ökar om musklerna blivit kalla. Däremot menade Travprofilen att om hästen skulle sätta sin naturliga vinterpäls skulle hästen heller inte frysa, men att hästen behöver vara så lätt som möjligt för att utföra den prestation den skall utföra. Islandshästprofilen, Hoppprofil 1 och 2 samt Fälttävlansprofilen nämnde samtliga att de täckade hästarna för att det skulle bli lättare att sköta. De två viktigaste faktorerna var att täcket skyddar största delen av hästens kropp från lera samt att hålla hästen kortklippt med täcke som komplement. Genom att hålla hästen kortklippt underlättade det skötseln efter ridning, då hästen inte blir lika svettig samt torkade snabbare. Samtliga profiler menade att täcken underlättar inte bara skötseln av hästen utan sparade även arbetstid. Islandshästprofilen menade att under de leriga perioderna tar det mycket tid att borsta islandshästarna, då de har mycket päls och valde då att halvklippa hästarna (hals och bogparti). Ett täcke underlättar då mycket och sparar tid.

“För att de har ju så väldigt mycket päls som det fastnar väldigt, väldigt mycket lera i. Så att det är inte bara, asså det tar nästan en timme. Ful borstning, och då pratar vi bara att vi har borstat där sadel och träs och sånt ligger. Det är ju fruktansvärt och så kommer någon och undrar om vi liksom, jaa, man skäms ju. Men vad ska man göra, man kan ju inte borsta längre än vad man hinner rida dem.” (Islandhästprofilen)

Islandhästprofilen menade även att klippning inte påverkade islandshästarna i stor utsträckning, då de har tjockare päls än vad som krävs av Sveriges klimat. Dock anpassades täckets tjocklek efter huruvida hästen var klippt eller inte. Fältävlansprofilen täckade även oklippta hästar med enda anledningen att underlätta skötseln vid ridning. Hopprofil 2 försökte hålla sina hästar så korthåriga som möjligt, för att hen ansåg att det är mer lättskött. Framförallt när hästarna svettas och eftersvettas ansåg Hopprofil 2 att det är svårt att sköta hästarna med lång päls. Samtliga profiler nämnde även att de täckade hästarna för att de skulle må så bra som möjligt samt undvika onödiga risker som felaktig täckes användning medför.

Risker vid felaktig täckes användning

Alla profiler ansåg att det fanns risker vid felaktig täckes användning. Samtliga profiler ansåg även att täcken var bra för att minska risken för stela muskler. Dressyrprofilen nämnde att kyla bidrar till spända ryggar och att hästarna står stilla och spänner sig, vilket bidrar till att hästarna blir svårare att rida. Dressyrprofilen och Hopprofil 1 nämnde svårigheten i att hålla hästarna vid gott hull om hästarna blev täckade för lite. I synnerlighet hade Dressyrprofilen haft stora problem med att hästarna tappat hull beroende på att hästarna inte hålls tillräckligt varma. Travprofilen ansåg även att skaderisken på hästarna minskade om de höll sig varma innan träningar och lopp. Hen nämnde även att risken för korsförflamning ökade vid felaktig täckes användning. Dressyrprofilen hade erfarenheter från tidigare fall på sina hästar där de blivit för kalla och utvecklat korsförflamning.

“Tillsammans med veterinärer testat att inte ha våra hästar fullt täckade är att vi har fått korsförflamning på dem. Äh framför allt efter de har jobbat och man släpper ut de och de är lite varma fortfarande och de inte går ut så har vi då åkt på fler korsförflamningshästar.” (Dressyrprofilen)

Dressyrprofilen menade att de tillsammans med veterinärer har testat att inte täcka hästarna fullt så mycket vilket då resulterat i korsförflamning på flertalet hästar. Dressyrprofilen hävdade att korsförflamningen uppkom med påverkan av hästar i arbete som sedan utsatts för kyla vilket var en erfarenhet och åsikt som inte nämndes av några andra profiler. Travprofilen menade att hästen kan utveckla korsförflamning av kyla, men menade även att hen inte är insatt i ämnet och inte har upplevt det själv. Dressyrprofilen, Islandhästprofilen, Fältävlansprofilen och Hopprofil 1 nämnde risker som framkommer vid för mycket täcken på hästen medan Travprofilen och Hopprofil 2 aldrig nämnde några risker med detta. Islandhästprofilen, Dressyrprofilen och Hopprofil 1 tog upp värmeutslag och fukteksem som problem när hästarna blev för varma. Islandhästprofilen nämnde även att tryck från täcken samt skav kan påverka hästarna negativt. Fältävlansprofilen tog upp överhettning efter målgång i terrängmomentet som en stor risk för hästens hälsa. Tre av profilerna från tre olika discipliner lade vikt vid tre olika risker med att täcka hästen för mycket.

“De får ju värmeutslag och sen får de ju ont i pälsen. Och sen så blir det ju tryck. Hårsäckor och sånt och det är ju. Det kan ju inte vara skönt. De är ju inte gjorda för att ha kläder på sig liksom” (Islandhästprofilen)

“Efter målgång i terrängen ser jag ofta att folk täckar på hästarna för snabbt. Utan att de liksom har fått bli nerkylda ordentligt. För de måste verkligen komma ner innan, och det är också för att undvika skador. Asså blir de överhettade och tagit ut sin max så är det farligt att tillföra värme för snabbt på dem”. (Fältävlansprofilen)

“Den största risken med att lägga mer täcken är ju att jag är rädd att den dan det inte är jag som lägger täcken så kommer det vara nån som lägger mindre täcken och jag trodde inte att, jag vet också att hästar klarar mycket, mycket mer kyla än vad jag utsätter mina hästar för de men jag tänker också att de är vana vid att vara täckade och varma.” (Hopprofil 1)

Hopprofil 1 nämnde även att risken med att lägga på för mycket täcken är att den dagen hästen säljs, är risken stor att den nya ägaren lägger på mindre antal täcken och att hästen då inte är van vid det. Detta ansåg Hopprofil 1 vara ett problem då hen själv ansåg att det används mycket samt tjocka täcken i stallet. Hopprofil 1 menade även att det inte används fullt så mycket täcken i andra stall. Islandshästprofilen nämnde även att det har att göra med rasen islandshäst och dess funktion för att klara det kalla klimatet på Island. Det varma klimatet i Sverige i jämförelse med Islands klimat kan dock göra det problematiskt för islandshästarna under sommaren, vilket då kan göra det nödvändigt att använda eksemtäcke, menade Islandshästprofilen.

Användning av täcken under året

Alla profiler utom Travprofilen var flexibla i sin användning av täcken under årets gång då Travprofilen använde sig av samma täcke från tidig höst till sen vår. Islandshästprofilen menade att endast de klippta hästarna blev täckade och stundvis även de oklippta för att underlätta skötsel. Alla hästar gick dock utan täcken på sommaren. Travprofilen hade ett fast system för hur täcken skulle användas. Travprofilen täckade hästarna tidigt på hösten med tjockt vintertäcke för att på så sätt undvika pälssättning. Samma typ av täcke användes sedan till slutet på våren. Hästarna gick därefter utan täcke under sommarperioden. Detta system utfördes med mål att hästarna inte skulle sätta tjock vinterpäl under vinterhalvåret.

Övriga profiler var flexibla med täckes användning under årets gång. Gemensamt för alla profiler var att de hänvisade till om individen var extra frusen eller i behov av ett flugtäcke på sommaren. Om individen inte var frusen eller i behov av flugtäcke på sommaren fick denna häst gå utan täcke. Gemensamt för samtliga profiler var även att när hästarna började klippas, började profilerna även använda mer täcken på hästarna. Dressyrprofilen hade störst variation av täcken under årets gång med olika tjocklek på täckena. Dressyrprofilen hade ett eget system med antal gram på täcket per grader Celsius utomhus. Hopprofil 2 använde täcken till hästarna större delen av året, även under sommarhalvåret. Profilen nämnde även att hen hellre har kallare temperatur i stallet och täckade hästarna mer under kallare perioder för att på så vis få bättre luft i stallet.

“Jag vill hellre gärna ha lite kallare i stallet, och täcka de mer så att luften är bra, än tvärs om” (Hopprofil 2)

Individanpassning

Majoriteten av profilerna täckade sina hästar beroende på individen. Fältävlansprofilen hade tydliga exempel på hur två av hens bästa tävlingshästar skiljde sig som individer. Fältävlansprofilen menade att det även kunde bero på att hästarna är uppfödda i olika länder samt uppväxta i olika inhysningssystem. Hästen som var uppfödd på box i Belgien var mer frusen än den hästen som var uppfödd på lösdrift i Sverige.

“Det är lite hästarna som får bestämma också. Om man jämför mina två bästa hästar. ”....” är nog åt det varmare hållet och om man är iväg så är hon väldigt nära till nerv också vilket gör att hon kan elda igång lite grann, vilket gör att hon är väldigt lätt att hålla varm bara. Man får nästan passa så hon inte blir för varm. Medans ”....” min andra häst, han är en sån, nästan innekatt. Ju varmare han är desto bättre är det och man märker väldigt stor skillnad på honom. Asså när han är varm då är han liksom jättemjuk i kroppen”. (Fältävlansprofilen)

Fältävlansprofilen menade att hästarnas värmeproduktion kan påverkas beroende på hur mycket nerv hästen har. Profilen nämnde sin ena häst som är mycket vaken och upplevs vara mer energisk. Profilen upplevde att denna häst har lättare att hålla värmen och menade att denna häst istället kan bli för varm. Profilen anpassar därefter täckning utefter aktivitet och inte enbart utefter väder. Med aktivitet menade profilen bland annat resor samt uppställning under tävling. Hopprofil 2 hade också exempel på individualisering och hänvisade till att hästar är olika individer med olika behov precis som människan. Hopprofil 2 menade att det kan ta tid att lära sig hur hästen är som individ. Islandshästprofilen täckade i stort sett bara sina hästar med tunna täcken för att underlätta skötseln vid leriga perioder. Islandshästprofilen hänvisade dock till en gång då hen lagt en filt på ett föl för att denne stod och huttrade. Travprofilen individanpassade sina täcken när hen först la på dem, så att den mer frusna hästen fick tjockare täcke än de övriga hästarna. Däremot fick de sedan behålla samma täcken under hela den kalla säsongen. Travprofilen menade att hästarna håller värmen så länge de har tillgång till foder eftersom de då producerar värme.

Täckning vid olika temperaturer

Dressyrprofilen täckade beroende på temperatur. Vid 10°C hade hästarna 200 g täcke både ute och inne. Vid 5°C ökades antal gram på täcke till 300g. Vid 0°C uppgick tjockleken på täcket till 400g inne och ute. Vid -10°C till -15°C gick hästarna ut med dubbla täcken bestående av 400g inetäcke samt 400g utetäcke ovanpå. Dressyrprofilen menade att det blir nästan 700g tillsammans, då täckena är något urtvättade. Detta system gällde klippta hästar. Om hästarna var oklippta täckades de fortfarande fast med 200-300g lättare täcken. Även Fältävlansprofilen hade en tydlig bild över hur hen täckade sina hästar beroende på temperatur. Tunt fodrade regntäcken används upp till 7°C till 8°C grader. Vid kallare väder hade hästarna stalltäcke under regntäcket. Vid minusgrader täckades hästarna med tjocka utetäcken med halstäcke över inetäcke under förutsättningen att hästen var klippt.

Hopprofil 2 hänvisade till dagens temperatur som vid intervjutillfället var -5°C. De nyklippta hästarna fick dubbla täcken, det vill säga både inne - och - utetäcket som båda var tjocka. När temperaturen låg över 0°C, fick hästarna bara ha ett tjockt utetäcke. De hästar som hade lite längre päls hade samma antal täcken, men av en något tunnare sort. Hen spekulerade också i svårigheten med temperaturskiftningar under dagen och att hen då fick byta täcken, vilket medförde mycket arbete som var tidskrävande. Islandshästprofilen berättade att hen främst skyddade sina hästar mot väder och vind och inte så mycket för kylan. Vid dåliga väderförhållanden blev hästarna försedda med ett skaltäcke samt att de hästar som var helklippta kunde få ett inetäcke under. Inomhus där temperaturen låg precis över 0°C, fick de helklippta hästarna ha ett inetäcke på sig. Travprofilen refererade aldrig till temperatur som ett av hens förhållningssätt till att börja täcka hästarna. Det som avgjorde för Travprofilen var när hösten började bli lite “rusken”. Inte heller Hopprofil 1 refererade till någon särskild temperatur, utan täckade hästarna mer utefter sin egen känsla så att huvudsaken var att hästarna inte frös. Profilen nämnde även att hen hellre låter hästen ha för mycket täcken än för lite.

“Och beroende på hur kallt det är på morgonen. Och det är ju inte temperaturmässigt utan; Jo det var is på vattenpölar i morse, vi tar de tjockaste täckena vi har. Eller jag skrapade rutorna så tar vi ett snäpp till”. (Hopprofil 1)

Nederbörd och vind

Islandshästprofilen ansåg att det är mestadels nederbörden som styr hur mycket hens hästar fryser. När det snöar lägger sig snön uppe på hästarna utan att smälta. Islandshästarnas tjocka päls isolerar och hindrar snön från att smälta. Vid regn däremot berättade hen att hens hästar kan frysa riktigt ordentligt. Islandshästprofilen nämnde även att hen själv fryser som mest under dessa väderförhållanden. Dressyrprofilen nämnde skaltäcken vid temperaturer över 10°C som skydd mot väder och vind. Dressyrprofilen ansåg att väder och vind har störst påverkan för hur mycket hästarna fryser. Hästarna fick daglig utevistelse varje dag oberoende av väder och vind. Hopprofil 2 ansåg att hästar inte tyckte om regn eller att bli “dyblöta”. Profilen lät sina hästar stå inne vid regnväder och släppte då bara ut de hästar som verkligen vill gå ut.

“Så att är de regn så kanske jag väntar tills de värsta regnet är över om det är en sån dag och sen släpper jag ut han med regntäcke på. Och så kanske han är ute 1-2 timmar och så är han nöjd med det” (Hopprofil 2)

Fältävlansprofilen ansåg att nederbörden var en betydande orsak för att börja täcka hästarna, eftersom de ökar risken för att de ska bli stela i sina muskler av att stå och frysa. Travprofilen ansåg sig inte tänka annorlunda när hen täckade beroende på vilket väder det var ute.

Täckning vid transport

Alla profiler samtyckte i att det var svårt att täcka hästen rätt vid transport. Hopprofil 1 och Travprofilen hade alltid sina hästar täckade under transporter. Däremot var det inte nödvändigt för dem att täcka hästarna vid utomhustemperaturer över 25 grader. Hästarna hade även tillgång till hö i transporten. Enligt Travprofilen håller sig hästen varm genom tillgång till foder och menade att täcket mest är till för att hästen ska se snygg ut, inför tävling. Hopprofil 1 och Fältävlansprofilen ansåg att en stor risk med att täcka hästarna för mycket i transporten är att det kan vara en bidragande orsak till transportsjuka.

“I en sån situation så är det ju lätt vid stress och lite dålig luft och så vidare att det kan främja till transportsjuka och såna bitar. Så att där vill vi ju gärna hålla dem lite svalare, hellre att då under resan att de är lite svalare då än för varma”. (Fältävlansprofilen)

Även Dressyrprofilen och Islandshästprofilen ansåg att det är viktigt med tunna täcken vid transport. Med undantag om det är kallt under vinterhalvåret. Båda profilerna ansåg att det lätt kan bli varmt i en transport samt dålig luft. Hopprofil 2 berättade att det är viktigt att känna sitt transportfordon och hästen som ska åka så hästen täckas utefter behov. Alla hästar täckades individuellt utefter individen. Profilen nämnde även att hästarna kan placeras olika i transportfordonet utefter hur frusna hästarna är. Profilen menade att detta gäller när fler hästar ska lastas tillsammans. Det skiljer även om hästarna åker transport eller lastbil samt hur många hästar som åker. Det är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid användning av täcke på hästen under transporter.

Sammanfattningsvis var majoriteten av profilerna försiktiga vid användning av täcke på hästar under transporter. Den största anledningen var att de ansåg att risken för transportsjuka ökar vid dålig luftkvalité. Profilerna menade att hästarna bidrog till sämre

luft i de trånga utrymmena som finns i transporten. Samtliga profiler åkte ofta med sina hästar till tävling och hade långa sträckor att åka med hästarna. Det hände även att samtliga profiler åkte utomlands med hästarna, vilket medför många timmar i transporten. Fälttävlansprofilen nämnde även att hästarna åker färja vid utlandsvistelser, vilket ger ytterligare sämre luftkvalité. Faktorerna runt hästen är därmed extra viktig vid transporter. Majoriteten nämnde även att det är viktigt att hästen har tillgång till foder under transporten, vilket gör att hästen kan hålla värme genom att äta.

Anledning att klippa hästen

Profilerna nämnde olika anledningar att klippa hästen. Hoppprofil 1, Hoppprofil 2, Dressyrprofilen och Fälttävlansprofilen nämnde vikten av att hästarna ska se bra ut. Profilerna nämnde även andra anledningar som lättskötthet, överhettning och för att undvika trötthet. Hoppprofil 1 poängterade att den största anledningen att klippa hästen var att hålla den snygg och i uppvisningsskick. Travprofilen hade ingen egen erfarenhet av klippning, men hen nämnde att det fanns en uppfattning av andra travtränare om att det kunde ge en extra kick hos hästen inför lopp. Islandshästprofilen nämnde att det ger hästarna mer ork samt ett effektivare sätt att få hästen att torka. Travprofilen nämnde även att stallet har haft stora problem med fukt och luften i stallet under vintern. Hen funderade över om det kunde ha att göra med att hästarna blir svettiga efter arbete. Travprofilen nämnde även att det vore intressant att testa att klippa hästarna och se om dess prestation påverkas.

”Givetvis ska de se bra ut. Asså vi har ju ändå dressyren och besiktningen i vårt liksom tävlingsmoment. Vilket gör att det är väldigt viktigt hur hästen ser ut, det är en helhetsbild. Men sen är det främst framför allt i terrängmomentet att de absolut inte får bli överhettade och bli trötta utav att de har päls liksom.” (Fälttävlansprofilen)

“För att de ska orka. För att det är som att springa i skoteroverall. Det är ju sällan så kallt som pälsen behövs. Och sen för att de ska torka.” (Islandshästprofilen)

“Jag har aldrig gjort det i och med att jag lyckats hålla de fina. Men det kan ju ge en jättekick inför ett lopp om man klipper.” (Travprofilen)

DISKUSSION

Täckning vid olika temperaturer

Samtliga profiler hade den gemensamma nämnaren att den största anledningen att använda täcken är att hålla hästen varm. Ingen av ovanstående profiler utfodrade extra grovfoder som komplement vid kalla dagar för att öka hästarnas värmeproduktion. Med undantag för de hästar som redan hade fri tillgång till foder. Något som Cymbaluk (1994) nämnde som komplement för värmeproduktion. I ”Utfodringsrekommendationer för häst” av SLU (2013) tas följande riktlinjer upp:

”1. Vuxna, oklippta hästar (utan täcke) på underhållsfoderstat som vistas ute större delen av dygnet och som är acklimatiserade till vinterklimat behöver ett energitillägg på 2,7 % av underhållsbehovet per °C som temperaturen går under -15°C. 2. Unghästar med fri tillgång till foder kan behöva öka energiintaget motsvarande 1,4 % av grundbehovet för varje grad som temperaturen sjunker under -11°C för att bibehålla samma tillväxt [...] 3. Unghästar som växer med reducerad hastighet behöver ett tillägg motsvarande 1,4 % av totalfoderstaten för varje grad under 0 °C” (SLU 2013)

Denna kunskap hade kunnat vara till fördel för exempelvis Travprofilen som upplevde

ett sämre klimat i stallet, då hen istället för täcken hade kunnat fodra hästarna mer när det blev kallt istället för att täcka.

Dressyrprofilen nämnde specifikt olika gram på täcken vid olika lufttemperaturer (°C). Hen nämnde även att även de oklippta hästarna har täcken på sig, dock inte lika mycket täcken som de klippta hästarna. Detta går emot resultatet från McBride, Christopherson och Sauer (1985) där vuxna oklippta hästar som utfodrades med hö två gånger om dagen hade en nedre kritisk temperatur på -15°C. Young och Coote (1973) som undersökte unga hästar på stall kom fram till att hästar som hade tjockare päls klarade mer kyla än hästar med mindre eller klippt päls. Mot dessa resultat samt riktlinjerna om utfodring vid olika temperaturer från SLU (2013) kan Dressyrprofilens samt travprofilens beslut att inte utfodra hästarna i hagarna ifrågasättas. Om de oklippta hästarna fick tillräckligt med foder i hagen skulle de antagligen klara kyla utan täcken. Dock är detta ett övervägande som hästhållaren får göra då andra fördelar såsom renare hästar och underlättnings av skötsel ska tas i åtanke då hästarna hålls rena med hjälp av täcke. Islandshästprofilen använde sällan täcken och vid extra kalla väderförhållanden kunde hästarna hållas varma genom fri tillgång på foder till de hästar som går på lösdrift. Islandshästprofilen nämnde att islandshästar har tillräckligt mycket päls för att hålla sin värmebalans utan täcke, med foder som komplement. Denna åsikt stärks av McBride, Christopherson och Sauer (1985). Hoppofil 2 diskuterade krånglet hen upplevde vid skiftande temperaturförändringar under dagen samt att hen då fick byta täcken på hästarna. McBride, Christopherson och Sauer (1985) visade i sin studie att den termiska komfortzonen hos vuxna hästar låg mellan -15 C° till 10 C°. Detta betyder alltså att spannet som hästar kan reglera sin temperatur själva i är relativt stort och att det således är onödigt för hästägaren att byta täcken vid små temperaturförändringar.

Fältävlsprofilen, Hoppofil 1 och Hoppofil 2 utgick efter sin egen känsla och hur kallt de själva upplever omgivningsklimatet. Dessa tre profiler nämnde även att användningen av dubbla täcken ökar vid kallare klimat. Dubbla täcken valdes att användas för att få dubbelt skydd från kylan med hjälp av täckena. Något som inte stärks av Perman (2000) som visade att värmeisoleringen endast ökar med 10 %. Det är alltså mer effektiv isolering att täcka hästen med ett tjockare täcke än att täcka med två mindre fodrade täcken. Travprofilen hade samma täcken oavsett väderförhållanden. Hens uppfattning var att hästarna anpassade sig oavsett väder.

Samtliga hästsportprofiler nämnde att det finns individuella skillnader mellan hästar när det kom till täckning. Samt att de upplevde hästarna olika känsliga för köld. Hoppofil 1, Hoppofil 2 och Fältävlsprofilen återkom ofta till att kunna anpassa sig efter individen. Profilerna nämnde även att hästarna har olika behov, något som kan återkopplas till hästens nedre kritiska temperatur. Likaså förhöll sig Islandshästprofilen till individuella skillnader hos hästar då hen hänvisade till en gång då hen lade en filt på ett föl som huttrade. Det var då mitt i vintern och fölets huttrande kan således kopplas Ousey et al. (1992) studie som visar att föl har en nedre kritisk temperatur på 20°C. I en studie av Cymbaluk (1994) påvisades att hästarnas nedre kritiska temperatur kunde variera drastiskt, vilket styrker att hästarnas nedre kritiska temperatur varierade mellan individerna. Att olika studier har fått varierande resultat gällande den nedre kritiska temperaturen stärker detta påstående. Att föl har en nedre kritisk temperatur på 20 C° (Ousey et al. 1992) visas som ett exempel samt att unga hästar på stall har en nedre kritisk temperatur på 0-5 C° (Young & Coote 1973). Unga hästar på lösdrift har däremot en nedre kritisk temperatur på -9 C° till -16 C° (Autio, Heiskanen & Mononen 2007) och vuxna hästars nedre kritiska temperatur ligger på -15 C° (McBride, Christopherson

& Sauer 1985). Dessa skillnader i resultat grundar sig i att olika hästar har använts i de olika studierna där individernas egna förmåga till isolering varierar på grund av ålder, kroppsytta, pälsens intensitet, inhysningssystem samt foderstat (Morgan 2007). Med bakgrund av detta kan det konstateras att en vuxen islandshäst på lösdrift med fri tillgång på grovfoder inte kan ha samma nedre kritiska temperatur som ett klippt varmblood på stall. Likaså skillnader bland profilernas egna individer då även hull, foderstat samt träningsintensitet spelar stor roll för hästens värmeproduktion.

Risker vid felaktig täckes användning

Dressyrprofilen nämnde risker som korsförämning, stela ryggar samt spända hästar som resulterar i att hästarna blir svårare att rida. Något som Hopprofil 1 samtyckte med. Travprofilen nämnde också korsförämning och muskelbristningar samt att skaderisken ökar när hästen är kall men att hästen har god fysik att reglera sin temperatur på egen hand. Något som Hopprofil 1 och Hopprofil 2 inte vill riskera och väljer därför att hellre täcka för mycket än för lite. Vid korsförämning uppstår muskelskador, dock finns det inte vidare forskning huruvida korsförämning påverkas av kyla (Samuelsson 2004). Dock beskriver teorin om "Monday sickness" den klassiska bidragande faktorn till korsförämning, vilket är hög kraftfodergiva i samband med vila (Thehorse 2014). Korsförämning drabbar ofta vältränade hästar som utfört hårt arbete i samband med några dagars vila, med fortsatt kraftfodergiva (Thehorse 2014). Något som gör att profilernas hästar är extra utsatta då många av hästarna utför ett hårt arbete på elitnivå. Då detta kan drabba hästen av bara några få dagars vila kan kraftfodergivan missas att dras ner på. Det är svårt att veta huruvida insatta profilerna är i ämnet. Något som samtliga profiler nämnde som risk är ifall hästen täckas för varm, vilket kan leda till värmeutslag. När omgivningens temperatur ökar minskar hästens förmåga att avge fri värme (Morgan 2007). För att kyla ner sin kropp avger hästen värme genom fukt/svettning, så kallad evaporativ värmeavgivning (Morgan 2007). I Sverige ses värmeutslag, även kallat regnskällor oftast under höst och vinter (SVA 2017). Framförallt drabbas hästar som blivit blöta av regn eller när fukt stängt inne under täcken (SVA 2017). Då sjukdomen orsakas av en bakterie som frodas med fukt kallas den även för regnskällor (SVA 2017). det är därför viktigt att hålla hästen torr och som profilerna beskrev, inte täcka hästen för varm så att svettningar uppstår. Profilerna menade att detta kan vara en bidragande faktor till regnskällor, men även att hästarna står med blöta täcken som innefattar fukt kan vara en bidragande faktor till regnskällor.

Något som samtliga profiler nämnde angående täckning vid transport är transportsjuka. Samtliga nämnde vikten av att inte täcka för mycket vid långa transporter för att på så sätt få bättre luft i transportfordonet. Något som stämmer överens med tidigare studier där transportsjuka benämns som en luftvägsinfektion som främjas av bristfällig ventilation, vilket kan orsaka att mikroorganismer ansamlas som ökar risken för transportsjuka (SVA 2017). Samtliga nämnde vikten av att täcket ska vara tunt och luftigt, vilket stärks av Marlins (2009) artikel där det beskrevs att det är ytterst sällan en häst fryser i en transport. Författaren visade således att det är bättre att täcka för lite än för mycket om hästhållaren är osäker, då det annars kan leda till transportsjuka eller kolik. Täckning vid transport är den enda täckningsfrågan där samtliga profiler har samma resonemang och åsikter. Samtliga profiler nämnde att hästarna håller sig varma vid intag av grovfoder i transporten. Detta stärks även av teorin att värmeproduktionen ökar vid förtäring av grovfoder (Morgan 2007). Detta bidrar däremot till att hästens evaporativa värmeavgivning ökar, vilket leder till fuktigare och sämre luft i transporten. Vid förtäring av grovfoder i transporten kan även risken för att partiklar hamnar i

hästarnas lungor öka och på så vis bidra till transportsjuka (SVA 2017), något som ingen av profilerna nämnde som en risk med grovfodret.

En risk som skiljde sig från övriga profiler är Hopprofil 1:s oro över hästens acklimatisering. Hen var medveten om att det används mycket täcken i hens tävlingsstall. Profilen menade att risken när hästen säljs är att den inte skulle bli lika mycket täckad som den blivit van vid och kommer då att frysa. Huruvida hästen acklimatiserar sig diskuteras i en studie av Cymbaluk och Christison (1990) där resultatet visade att en häst som är acklimatiserad till ett kallt klimat kan utsättas för värmestress vid en snabb temperaturförändring. Enligt Morgan (1997a) kommer hästens återhämtningsförmåga efter träning påverkas vid flytt från ett kallt klimat till ett varmare. Författaren diskuterade att en klippning skulle kunna minska en ökning av andningshastigheten vid högre värme samtidigt som en klippt häst skulle kunna behöva ett täcke eller ökat foderintag för att öka värmeproduktionen och behålla värmebalansen vid kyla (Morgan 1997a).

Islandshästprofilen upplevde andra problem och menade att problem med eksem uppkommer under sommarhalvåret för Islandshästen, där eksemtäcken kan användas som hjälpmedel. Eksem hos häst är dock inte kopplat till värme enligt Hästsverige (2011). Däremot kan eksem uppkomma av svinknott, ett knott som inte finns på Island (Hästsverige 2011). Där av ger flugtäcket ett skydd från insekter och knott för Islandshästen.

Dressyrprofilen nämnde att hen i synnerhet hade haft problem med att hästar tappat hull då de blivit för lite täckade. Detta stärks av litteraturen då hästar i underhåll använder 95 % av energin i fodret (Pagan & Hintz, 1986) till värmeproduktion och hos hästar i hårt arbete går 50 % till värmeproduktion (Wooden et al. 1970). Detta betyder att hästar som tränas behöver mer hjälp med att hålla värmen med hjälp av mer foder eller täcke då energi går förlorad till arbetet. Hästar som fryser och skakar när de kommit under den nedre kritiska temperaturen förbränner mer energi då de går åt till att hålla värmen. (Morgan 2007)

Användning av täcken under året

Travprofilen, Islandshästprofilen och Fältävlansprofilen hade liknande tankesätt angående hur hästarna skulle vara täckade under sommaren, vilket resulterade i att hästarna får gå utan täcke eller med flugtäcken. Hopprofil 1, Hopprofil 2 och Dressyrprofilen hade sina hästar täckade året runt. Under höst- och vinterperioden skilde sig användning av täcke mellan hästsportprofilerna. Islandshästprofilen använde sig sällan av täcke med undantag under leriga perioder för att underlätta skötsel samt hålla hästarna torra. Travprofilen täckade sina hästar från tidig höst med vintertäcken, för att minska vinterpälansättningen då hen inte klippte hästarna. Dock är det i första hand ljuset som påverkar hästars pälsansättning och i andra hand låga temperaturer (Wrange 2017). Hur ljuset i stallet är hos Travprofilen framgick inte av intervjun. Kanske hade Travprofilen kunnat ha det ljusare i stallet längre in på hösten och på så vis kunnat vänta längre med att täcka hästarna om hen hade detta i åtanke. Hopprofil 1, Hopprofil 2 och Dressyrprofilen klippte tidigt och täckade året om. Hästarna klipptes kontinuerligt under tävlingsperioderna, mestadels för uppvisningsskickets skull. Fältävlansprofilen började användningen av täcken under hösten och klippte inte oftare än nödvändigt för att på så sätt spara tid.

Nederbörd och vind

Åsikterna vid väder och vind skilde profilerna markant åt. Islandshästprofilen upplevde blåst och regn vid låga plusgrader som det kallaste vädret för sina hästar. Morgan (1994) skrev att päls leder bort två till tre gånger mer värme när det blåser 8 m/s jämförelse med om det är vindstilla. Vid regn förlorar hästen värme genom två sätt, ökad fuktavgivning samt genom att pälsens isolerade förmåga minskar, medan tjock päls kan isolera tillräckligt bra för att snön inte ska smälta (Morgan 1994). Något som Islandshästprofilen nämnde i sin intervju. Travprofilen var inte orolig över nederbörd och vind, då hen menade att hästarna anpassar sig efter väderförhållandena i jämförelse med Hopprofil 1 och Hopprofil 2 som inte släpper ut sina hästar vid regn. De ansåg att hästar inte tyckte om att stå ute i regn. Det är ett antagande som kan kopplas till Snoeks et al. (2015) studie, vars resultat visade att hästar vid blåst och regn använder vindskydd i större utsträckning än då det inte blåser och regnar. Något som även stärktes av Morgan (2007) som påtalade att hästen kan reglera sin kroppstemperatur genom att söka skydd vid behov. Dressyrprofilen hade inga större åsikter om nederbörd och vind. Hen uttryckte att hästarna alltid går ut oavsett väder. Fälttävlanprofil nämnde att vissa individuella hästar inte är nöjda med att få vara ute färre timmar vid regn. Hälften av profilerna anpassar antalet timmar i hagen vid oväder, då täcke inte ansågs som ett tillräckligt komplement. Enligt Morgan (1994) klarar hästen att hålla sin värmebalans med mycket foder, ett bra skydd mot väder och vind samt eventuellt ett täcke. Det är hästhållarens ansvar att anpassa skötsel och utfodringar utefter hästens kondition, storlek, ändamål samt inhysningssystem (Morgan 1994), vilket kopplar till profilernas resonemang kring hästars individuella skillnader.

Det som många av profilerna nämnde som anledning att täcka hästen var vikten av att den inte skulle frysa. Hopprofil 1 nämnde att hen vet att det inte är forskningsrelaterat att hästen skakar när den fryser. Något som dock framkommer av McArthur (1991), där det framkommer att hästen skakar för att reglera dess värmebalans. Hopprofil 1 menade dock att hästarna bör vara tillräckligt kalla för att behöva skaka. En teori som stämmer överens med Morgan (2007). Där beskrivs det att hästen skakar när den kommer utanför sin termiska komfortzon.

I en studie av Mejdell et al. (2016) fick hästen med hjälp av symboler själva välja om de ville ha täcke på sig eller inte. Systemet med symboler hade hästen lärt sig innan studien genomfördes så att hästen förstod hur sambandet mellan en symbol och täcke av eller på fungerade. Studiens resultat visade att hästarna vid kallt, blött och blåsigt väder i största utsträckning valde att ha täcke på sig samt att de vid varmt och soligt väder valde att inte ha täcke på sig. Författarna diskuterade att detta inte bara visade att en häst har en uppfattning om täckets funktion och sin egen termiska komfort, utan att hästar även kan lära sig att kommunicera sina preferenser med hjälp av symboler. Detta kan således vara till stor nytta för framtidens hästhållare om ett sådant system skulle kunna läras ut till hästarna så att hästarnas vilja går före hästhållarens mänskliga tyckande.

Evaporativ värmeavgivning och stallklimat

Morgan, Ehrlemark och Sällvik (1997) visade i sin studie att den klippta hästen hade mindre evaporativ värmeavgivning, vilket gör att en klippt häst med täcke på vintern är till stor fördel för hästkötaren på grund av att den torkar fort men har en låg total värmeavgivning tack vare täcket. Detta ger även fördelar till stallmiljön en kall vinterdag då en minskad evaporativ värmeavgivning bidrar till ett torrare stallklimat. Författarna diskuterade nyttan denna kunskap ger hästkötaren (Morgan, Ehrlemark, & Sällvik

1997a). Travprofilen klippte inte sina hästar, men använde sig av täcken, dock upplevde hen att de har stora problem med fukten i stallarna under vinterperioden. Travprofilen menade att den bidragande faktorn kan vara att hästarna inte hålls klippta. Travprofilens resonemang styrks av Morgan, Ehrlemark, och Sällvik (1997a) studie, då en oklippt häst frigör värme genom svettningar på en högre grad än en klippt häst. Hoppprofil 2 höll hellre sina hästar klippta med extra mycket täcken för att kunna få en bättre luftkvalité genom god genomströmning av luft i stallet och då tillåta något lägre temperatur. Detta stärks av Boe et al. (2017) studie där luftkvalitén i norska stall testades. Studiens resultat visade en bättre luftkvalité och mindre ammoniakhalt i luften i samband med en god ventilation samt lägre temperaturer (Boe et al. 2017).

Att underlätta skötsel samt prestation

Den gemensamma nämnare för samtliga hästsportprofiler vid användning av täcke var att underlätta skötsel och hålla hästen ren, då det sparade arbetstid samt underlättar skötarens arbete. Islandshästprofilen klippte inte sina hästar över rygg och länd och var således inte lika orolig att hästarna skulle bli kalla, utan påpekade vikten av att hålla hästarna torra. Hen valde således att lägga på ett skaltäcke även på hästar med tjock päls vid dåligt väder för att dels hålla de torra men även för att mycket smuts kunde fastna i den långa pälsen om det var blöt lera i hagarna.

Travprofilen klippte inte sina hästar alls. Istället försökte hen hålla pälsen kort med hjälp av att täcka hästarna tidigt. Hen lyfte frågeställning om klippning påverkar hästens prestation. Islandshästprofilen lyfte även hen detta ämne och påstod att klippning ger hästarna mer ork. Detta har studerats av Morgan, Funkquist och Nyman (2002) som visade att hästen fick bättre fysiska förutsättningar för att prestera efter att de hade blivit klippta. Författarna diskuterade att detta kan ha att göra med att belastningen på hästens temperaturregleringssystem minskade. Hästens fria värmeavgivning ökar då hästen är klippt, eftersom det är större skillnad mellan hästens ytemperatur och luftens temperatur. Avkylningen från svettningen blir mer effektiv utan päls som hindrar förångningen (Morgan 2007). Detta talar således emot Travprofilens management att inte klippa hästarna, trots att hen funderar över att klippning kan bidra till bättre förutsättningar för prestation och även stallklimat.

Studiens material och metod samt förslag till framtida studier

Då detta var en kvalitativ studie kan resultatet inte bli ett generaliserbart sådant. Dock var åsikterna olika bland profilerna men med vissa gemensamma nämnare vilket gav ett spritt och intressant resultat. Då syftet med denna studie var att få en ökad förståelse för hur etablerade hästsportprofiler tänker vid täckning av häst, har studien givit ett intressant resultat. Dock ifrågasattes ibland trovärdigheten av svaren från vissa av profilerna. Då samtliga gav en känsla av att de inte alltid berättade sanning om hur det går till i stallen. Utan att de istället vred sanningen lite mer åt de håll de trodde att forskningen gick. I diskussionen framkommer det vilka resonemang från profilerna som stärks av forskningen och vilka som inte gör det. Huruvida profilerna hade rätt eller fel i sina resonemang är som framgår inte helt enkelt att besvara då olika hästars förmåga till värmereglering skiljer sig. Då dessa hästsportprofiler alla har år av erfarenhet och känner sina hästar väl är det intressant att se vad som skiljer sig och vad som liknar teorin från forskningen. Dock har alla profiler hästarnas bästa i åtanke och är öppna med att lära sig nya saker. Alla är också medvetna om hur många parametrar hästhållaren måste ta hänsyn till gällande alla frågor i denna intervju. Då alla profiler ofta hänvisade sina otydliga svar till skillnader bland individer visade det också på erfarenhet om just detta.

Förslag till framtida studier är att med hjälp av fler intervjuer eller en enkätstudie från de olika disciplinerna kunna dra slutsatser om hur det finns samband mellan hur olika discipliner tänker vid täckning av häst. Detta för att bringa klarhet för hästhållaren hur den ska tänka med just sin häst. Om fler etablerade hästsportprofiler intervjuas och jämförs med forskning och litteratur kommer erfarenhet och forskning att ge ett samband för hästhållaren. Ett samband som förhoppningsvis kommer kunna hjälpa även amatören att ge de bästa förutsättningarna för just sin häst. Ytterligare förslag på studier är att studera hur hästen påverkas av täckning vid transport. Detta för att ytterligare bringa klarhet för hästhållaren hur den ska tänka vid användandet av täcken i transport, då det inte finns ytterligare studier på detta. Detta skulle då syfta till att främja hästens välfärd vid transporter som de ibland utsätts för.

Slutsatser

Förekomsten av täckes användning skiljde sig mellan de olika disciplinerna. Dressyrprofilen, Fälttävlansprofilen samt de både hoppprofilerna använde många olika tjocklekar på täcken för att hålla hästen varm då de valde att klippa sina hästar. Islandshästprofilen använde främst skaltäcken för uppvisningsskickets skull på grund av att mycket smuts fastnade i den långa pälsen. Travprofilen använde täcken främst för att hålla pälsen kort utan att behöva klippa. Den gemensamma nämnaren var att samtliga profiler trodde att hästarna har lättare att prestera om de var klippta med täcke som komplement. En erfarenhet som stärks av litteraturen.

Gemensamt för alla profiler är att dess resonemang och erfarenheter mer eller mindre kan kopplas till en vetenskapligt baserad grund. Studiens diskussion visade också att även om erfarenheten och resonemanget kring en fråga är korrekt enligt litteraturen så efterföljs det ibland ändå inte i verkligheten.

SAMMANFATTNING

Hästar används inom en rad olika discipliner, dels som hobbyhäst och dels som tävlingshäst på elitnivå. Hästhållaren har som skyldighet att hjälpa hästen med dess värmebalans med ett täcke om det behövs. Dock är okunskapen stor när och om det verkligen behövs. Då tidigare studier har visat olika resultat gällande hästarnas termiska komfortzon samt nedre kritiska temperatur kan slutsatser dras att olika hästar klarar olika mycket värme, samt att det är flertalet olika faktorer som spelar in i hur mycket kyla en häst klarar av innan den når sin nedre kritiska temperatur. Detta ger hästhållaren svårigheter i hur den ska tänka då åsikterna är många.

Denna studie är en semistrukturerad kvalitativ intervjustudie vars syfte är att få en ökad förståelse för hur etablerade hästsportprofiler tänker vid täckning av häst, samt hur synen mellan de olika disciplinerna skiljer dem åt beroende på vad hästen ska utföra för prestation. Detta ska syfta till att ge den vanliga hästhållaren ökad förståelse för om och hur täckning av häst skiljer sig beroende på vilken häst samt vilket arbete den ska utföra. Arbetet syftar även till att se huruvida hästsportprofilens beprövade erfarenhet går att koppla till vetenskapligt baserad kunskap. De hästsportprofiler som intervjuades var alla på svårklass nivå och hade många års erfarenheter i branschen. Två profiler intervjuades inom hoppporten, en från dressyrporten, en från fälttävlansporten, en från islandshästporten och en från travporten.

Studiens frågeställningar är: På vilka olika sätt förekommer täckning av häst bland

etablerade hästsportprofiler inom olika discipliner? Vilka bakomliggande resonemang påverkar hästsportprofilens beslut och finns det vetenskapligt baserad kunskap i dessa resonemang?

Studiens resultat delades upp i åtta teman. Dessa teman var; Anledningar att täcka hästen, användning av täcken under året, risker vid felaktig användning av täcke, täckning vid olika temperaturer, individanpassning, nederbörd och vind, täckning vid transport och anledning att klippa hästen. Resultatet från denna intervjustudie visade således att anledningen att täcka hästen var densamma för Hopprofil 1, Hopprofil 2, Dressyrprofilen och Fälttävlansprofilen. Den största anledningen hos dessa var att hålla hästen i uppvisningsskick. Dessa profiler klippte sina hästar och använde således täcke som ett komplement för värmeförlusten detta medför hos hästen. Dessa profiler var också relativt överens om vilka risker felaktig täckes användning medför och tog detta på stort allvar. Travprofilen såg täckes användning som en tillgång för att maximera hästens prestation inför ett lopp. Travprofilen ansåg att täcka tidigt på säsongen minskade pälsens tillväxt hos hästen. Travprofilen klippte således inte sina hästar utan ansåg det tillräckligt med en kortare päls för att underlätta hästens prestation. Till skillnad från Hopprofilerna, Dressyrprofilen och Fälttävlansprofilen som individanpassade täcken efter varje häst och dag, använde Travprofilen samma täcken på sina hästar under hela den kalla säsongen. Islandshästprofilen använde främst skaltäcken under leriga perioder för att underlätta skötseln av den långa pälsen på de hästar som inte helklippas. Islandshästprofilen såg klippning som ett hjälpmedel att få hästen att torka snabbare och täckade hästarna även av den anledningen i likhet med profilerna inom ridsport. Det var däremot ovanligt att hästarna helklippades. Den gemensamma nämnaren var att samtliga profiler trodde att hästarna har lättare att prestera utan tjock päls.

Studiens slutsats: Förekomsten av täckes användning skiljde sig mellan de olika disciplinerna. Dressyrprofilen, Fälttävlansprofilen samt de båda hopprofilerna använde många olika tjocklekar på täcken för att hålla hästen varm då de valde att klippa sina hästar. Islandshästprofilen använde främst skaltäcken för uppvisningsskickets skull på grund av att mycket smuts fastnade i den långa pälsen. Travprofilen använde täcken främst för att hålla pälsen kort utan att behöva klippa. Den gemensamma nämnaren var att samtliga profiler trodde att hästarna har lättare att prestera om de var klippta med täcke som komplement. En erfarenhet som stärks av litteraturen.

Gemensamt för alla profiler är att dess resonemang och erfarenheter mer eller mindre kan kopplas till en vetenskapligt baserad grund. Studiens diskussion visade också att även om erfarenheten och resonemanget kring en fråga är korrekt enligt litteraturen så efterföljs det ibland ändå inte i verkligheten.

REFERENSER

Litteratur

Attrell, B., Björnhag, G., Dalin, G., Furugren, B., Philipsson, J., Planck, C. och Rundgren, M. (2000). *Hästens biologi utfodring och avel*. 2. uppl. Falköping: Natur och Kultur/LTs förlag, ss. 23-32.

Autio, E., Heiskanen, M. L. och Mononen, J. (2007). Thermographic evaluation of lower critical temperature in weanling horses. *Journal of applied animal welfare science*, Vol. 10, ss. 207-16.

- Boe, E. K., Dragsund, G., Jorgensen, H. M. G. och Fabian-Wheeler, E. (2017). Air Quality in Norwegian Horse Stables at Low Outdoor Temperatures. *Journal of Equine Veterinary Science*, Vol. 55, ss. 44-50.
- Cymbaluk, N. F. & Christison, G.I. (1990). Environmental Effects on Thermoregulation and Nutrition of Horses. *Veterinary Clinics of North America: Equine Practice*, Vol. 6(2), ss. 355- 371.
- Cymbaluk, F. N. (1994). Thermoregulation of horses in cold, winter weather: a review. *Livestock Production Science*, Vol. 40, ss. 65-71.
- Denscombe, M. (2009). Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. Lund: Studentlitteratur.
- Hartmann, E., Bøe, K. E., Jørgensen, G. H. M., Mejdell, C. M. & Dahlborn, K. (2017). Management of horses with focus on blanketing and clipping practices reported by members of the Swedish and Norwegian equestrian community. *American Society of Animal Science*, Vol. 95, ss. 1104.
- Linell, P. (1994). Transkription av tal och samtal: teori och praktik. Linköping: Linköpings universitet (Arbetsrapporter från Tema K, 1994:9)
- Marlin, J. D. (2009). Transport of horses. *Equine Sports Medicine and Surgery*, Vol. 64, ss. 1239-1250.
- McBride, G. E., Christopherson, R. J. och Sauer, W. (1985). Metabolic rate and thyroid hormone concentrations of mature horses in response to changes in ambient temperature. *Canadian Journal of Animal Science*, Vol. 65, ss. 375–382.
- Mejdell, M. C., Buvik, T., Jorgensen, H. M. G., Boe, E. K. (2016). Horses can learn to use symbols to communicate their preferences. *Applied Animal Behavior Science*, Vol. 184, ss. 66-73.
- Morgan, K. (1994). Fryser hästen på vintern? *Faktablad nr 9, Teknik*. Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Morgan, K. (1996). *Short-term thermoregulatory responses of horses to brief changes in ambient temperature* (Rapport 209). Uppsala: Institutionen för lantbruksteknik. <https://pub.epsilon.slu.se/3851/>
- Morgan, K., Ehrlemark, A. & Sällvik, K. (1997). Dissipation of heat from standing horses exposed to ambient temperatures between -3 C and 37 C. *J. therm. Biol*, Vol. 22(3), ss. 177-186.
- Morgan, K. (1997a). Effects of short term changes in ambient air temperature or altered insulation in horses. *J. therm. Biol*, Vol. 22(3), ss. 187-194.
- Morgan, K. (1997b). Thermal Insulance of peripheral tissue and coat in sport horses. *J. therm. Biol*, Vol. 22(3), ss. 169-175.
- Morgan, K. (1998). Thermoneutral zone and critical temperatures of horses. *J. therm. Biol*, Vol. 23(1), ss. 59-61.

Morgan, K., Funkquist, P. & Nyman, G. (2002). The effect of coat clipping on thermoregulation during intense exercise in trotters. *Equine vet. J, suppl.* Vol. 34 ss. 564-567.

Mount, L. E. (1973). *The concept of thermal neutrality*. In: Heat loss from animals and man - assessment and control. Ed. J. L. Monteith and L. E. Mount. Butterworths, London, ss. 425-435.

Ousey, J. C., McArthur, A. J., Murgatroyd, P.R., Steward, J.H. & Rosedale, P.D. (1992). Thermoregulation and total body insulation in the neonatal foal. *Journal of Thermal Biology*. Vol. 17(1) ss. 1-10.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. 4. uppl. Lund. Studentlitteratur.

Perman, J. (2000). *Behöver hästen täcke på vintern?* Fördjupningsarbete nr. 111. SLU, Enheten för hippologisk högskoleutbildning. Uppsala.

Samuelsson, G. (2004). *Korsförlamning hos häst fodrets påverkan*. Examensarbete. 02/04:59. SLU, Institutionen för Jordbrukets biosystem och teknologi. Alnarp.

Sjöberg, C. (2008). Ridsportens 50 mäktigaste. *Hippson magazine*, Vol. 1, ss. 18-26.

SLU (2013). *Utfodringsrekommendationer för häst*. Swedish University of Agricultural Sciences Department of Animal Nutrition and Management, Uppsala.

Snoeks, G. M., Moons, P. H. C., Ödberg, O. F. Aviron, M. & Geers, R. (2015). Behavior of horses on pasture in relation to weather and shelter - A field study in a temperate climate. *Journal of veterinary behavior*, Vol. 10, ss. 561-568.

Young, B. A. & Coote, J. (1973). *Some effects of cold on horses*. Horse Report at Feeders Day. University of Alberta, Department of Animal Science.

Internet

Flyinge (u.å). *Kvalitetssäkring unghästutbildning*. Tillgänglig: https://flyinge.se/kvalitetssakring_unghast/ [2017-11-05]

Forskning (2009). *Erfarenhet är inte alltid en bra källa till kunskap*. Tillgänglig: <https://www.forskning.se/2009/09/14/erfarenhet-ar-inte-alltid-en-bra-kalla-till-kunskap/> [2017-12-29]

Hedin, A. (1996). *En liten lathund om kvalitativ metod med tonvikt på intervju*. Tillgänglig: <https://www.scribd.com/document/348099643/Liten-Lathund-Om-Kvalitativ-Metod-Med-Tonvikt-P%C3%A5-Intervju-11-08-25> [2018-01-02]

Hästsverige (u.å). *Ridsport - många olika grenar*. Tillgänglig: <http://www.hastsverige.se/ridsport.html> [2017-11-05]

Hästsverige (2013). *Olika hästraser*. Tillgänglig: <http://www.hastsverige.se/raser.html> [2017-11-05]

Hästsverige (2014). *Travsport i Sverige*. Tillgänglig: _

<http://www.hastsverige.se/sida264.html> [2017-11-05]

HästSverige (2015). *När behöver hästen täcke*. Tillgänglig: <http://www.hastsverige.se/Nar-behoverhstentcke.html> [2017-11-05]

Wrange (2017). *Fryser hästar på vintern?* Tillgänglig: <https://www.hastsverige.se/sida326.html> [2018-02-18]

Icelandichorse (2017). *Tävla med islandshäst*. Tillgänglig: <http://www.icelandichorse.se/tavling/> [2017-12-09]

Jordbruksverket (2017a). *Skötsel av hästar*. Tillgänglig: <https://www.jordbruksverket.se/annesomraden/djur/olikaslagsdjur/hastar/skotsel.4.1cb85c4511eca55276c80002305.html> [2017-10-01]

Jordbruksverket (2017b). *Rapporten Hästhållning i Sverige 2010*. Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/annesomraden/landsbygdfiske/branscherochforetagande/livskraftighastforetagande/rapportenhasthallningisverige2010.4.6223f767134a3048c1e80001063.html> [2017-10-01]

Morgan, K. (2007). *Hästens reglering av kroppstemperatur och dess värmebalans*. Sidan 1-9. Undervisningskompendium. Ridskolan Strömsholm. Tillgänglig: <http://www.hastsverige.se/Filer/Termisk-komfort-undervisningskomp.pdf> [2017-10-09]

Statens veterinärmedicinska anstalt (2017). *Streptotrikos, dermatofilos eller regnskällor hos häst*. Tillgänglig: <http://www.sva.se/djurhalsa/hast/infektionssjukdear-hast/streptotrikos-hast> [2017-12-28]

Thehorse (2014). *Relief for Tying Up and Tiring Out In Horses*. Tillgänglig: <http://cs.thehorse.com/blogs/press-release/archive/2014/08/13/relief-for-tying-up-and-tiring-out-in-horses.aspx> [2018-01-20]

DISTRIBUTION:

**Sveriges Lantbruksuniversitet
Enheten för hippologutbildning
Box 7046 750 07 UPPSALA
Tel: 018-67 21 43**

**Swedish University of Agricultural Sciences
Unit for Equine Science
Box 7046 750 07 UPPSALA
Tel: +46-18 67 21 43**
